Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VERSTERKING STIMULEREND TOEZICHT

HERIJKING STIMULEREND TOEZICHT

Programma Versterking Toezicht

1 maart 2024

1 Visie op stimulerend toezicht

Gezien, gehoord en begrepen voelen. Dit is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen, maar ook van volwassenen en van organisaties. Het onderwijs is mensenwerk en een school is een gemeenschap. De manier waarop de inspectie toezicht houdt, heeft impact in het veld. Over het algemeen lijken scholen en besturen tevreden over de manier waarop de inspectie het toezicht uitvoert, zo komt naar voren uit het tevredenheidsonderzoek.[1] Maar het toezicht staat niet stil; de inspectie wil een lerende organisatie zijn, zoals ze dat ook verwacht van het onderwijsveld. De inspectie herijkt het toezicht periodiek, zoals bijvoorbeeld met de ontwikkeling van het toezichtkader. Ook de strategische visie (adaptief, opgavegericht en integraal) past bij een basishouding van een lerende organisatie.[2]

De waardering Goed op schoolniveau in het funderend onderwijs en het predicaat Excellent waren belangrijke instrumenten voor de inspectie voor stimulerend toezicht. Een evaluatie stond voor 2023-2024 gepland. Het politieke besluit om het predicaat Excellent en het eindoordeel Goed in het funderend onderwijs af te schaffen per 1 augustus 2023[3] naar aanleiding van de motie Van Meenen[4], was mede aanleiding om stimulerend toezicht opnieuw tegen het licht te houden. De inspectie heeft vanaf de zomer van 2023 gesproken met betrokkenen in het veld[5], en ook met veel experts binnen de inspectie, over wat stimulerend toezicht betekent en hoe dit vernieuwd kan worden.

Wat verstaan we onder stimulerend toezicht

De wettelijke taak van de inspectie voor stimulerend toezicht ligt in het verlengde van de taak om te waarborgen dat het onderwijs voldoet aan de wettelijke vereisten[6]. Onder stimulerend toezicht verstaat de Wet op het onderwijstoezicht (hierna: de WOT): 'het bevorderen van de ontwikkeling van het onderwijs'. Daarbij moet worden gekeken naar *de realisatie van (school)eigen ambities* als deze boven de wettelijke vereisten uitstijgen.

In de gevoerde gesprekken bleek dat gesprekspartners vaak breder naar stimulerend toezicht keken. De wezenlijke vraag die zij ter sprake brachten was: Zou de inspectie met stimulerend toezicht alleen scholen en opleidingen moeten aanmoedigen die het al goed doen, of ook (of misschien juist) degenen die het onderwijs nog niet op orde hebben? Daarnaast werd in alle gesprekken stimuleren gebruikt in de zin van 'op een stimulerende wijze toezicht houden', waarbij het dan gaat over de manier waarop een inspecteur langskomt. Een goed gesprek, een onbevooroordeelde blik, een positieve insteek. En niet alleen duidelijk aangeven wanneer het beter moet, maar ook erkenning en waardering voor wat goed gaat, juist ook wanneer scholen en opleidingen werken onder lastige condities zoals het personeelstekort. Daarbij gaat het dus om de bejegening door de inspectie richting de ontvangende kant, de scholen en opleidingen die in beweging gebracht (moeten) worden. Betrokkenen in het onderwijsveld benadrukken dat een open dialoog,

1 Tevredenheidsonderzoek 2021/2023 - Waardering van het toezicht door scholen en besturen | Rapport | Inspectie van het onderwijs (onderwijsinspectie.nl).
2 Jaarwerkplan 2024 | Jaarplan | Inspectie van het onderwijs (onderwijsinspectie.nl).
3 Primair Onderwijs | Tweede Kamer der Staten-Generaal
4 Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2023 | Tweede Kamer der Staten-Generaal
5 Er is gesproken met afgevaardigden van de PO-raad, de sectorraad GO, de VO-raad, de MBO raad, de NRTO, de AOB en de AVS.
6 Zie o.a. een reactie op de evaluatie van de Initiatiefwet Bisschop c.s. en het advies van de Onderwijsraad: paragraaf 1.4 in Kamerbrief over plannen toezicht funderend onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

aansluiten bij de eigen ambities en begrip voor de context op een school, bepalend zijn of het toezicht als stimulerend wordt ervaren.

In het onderwijsveld worden soms zorgen geuit of de aandacht die de inspectie in de afgelopen periode heeft besteed aan het versterken van de waarborgkant ten koste is gegaan van de stimulerende en preventieve kant, alsof het een tegenstelling is. De urgentie van versterkte inzet op bijvoorbeeld basisvaardigheden is evident. De waarborgfunctie is cruciaal, ook vanwege de grote mate van autonomie van besturen, scholen en opleidingen in het Nederlandse onderwijsbestel. In het belang van leerlingen en studenten is het noodzakelijk dat de inspectie na een gedegen onderzoek de feiten op tafel legt en ook als er sprake is van een ongemakkelijke boodschap, dit helder overbrengt. Vanuit de waarborgkant activeert de inspectie besturen, scholen en opleidingen, en grijpt de inspectie in waar nodig. Handhaving is het sluitstuk; de inspectie zet preventieve maatregelen in om zoveel mogelijk te voorkomen dat het zover komt. Dat betekent niet dat preventieve en stimulerende interventies soft zijn. De inspectie hanteert geen fluwelen handschoen en het is niet bedoeld om zaken onder de tafel te vegen. De waarborgfunctie en de stimulerende functie liggen in elkaars verlengde. De inspectie staat voor beter onderwijs via effectief toezicht. De instrumentkeuze is afhankelijk van waar het meeste impact gemaakt kan worden.

In dit rapport ligt de focus op stimuleren in formele zin, conform de WOT, dus alles boven de wettelijke deugdelijkheidseisen. Tegelijkertijd zijn bijna alle voorstellen ook instrumenten die ingezet kunnen worden om te bevorderen dat scholen en opleidingen zich aan de wet houden. Een interventie kan immers een breder effect hebben. Bijvoorbeeld voorlichting via een webinar: noodzakelijk voor wie nog niet op voldoende zit, inspirerend voor wie net aan een voldoende heeft gekregen, en een waardering voor scholen en opleidingen die uitblinken en een podium krijgen om hun expertise te delen. Ook benchmarks kunnen scholen en opleidingen over de volle breedte van het spectrum uitdagen tot verbetering: voor wie ondergemiddeld presteert is het *wake up call* (waarom lukt het andere scholen met eenzelfde populatie dit wel?), en voor scholen die het relatief goed doen is het een bevestiging dat ze op de goede weg zitten en geeft het de mogelijkheid om hun kennis te delen met andere scholen binnen het bestuur of binnen de regio.

In de dagelijkse praktijk bij inspectieonderzoeken op scholen en opleidingen gaan waarborgen en stimuleren hand in hand. De inspecteur kiest idealiter een gebalanceerde en gedifferentieerde aanpak die aansluit bij de situatie: wat is nodig, wat zet deze school in beweging, wat gaat al goed, wat kan beter en wat moet echt beter? Uiteraard blijven we daarbij een duidelijk onderscheid maken tussen wettelijke eisen en onze stimulerende bevindingen. Ook de inspectie als geheel wil (meer) strategische keuzes maken: op basis van een probleemanalyse kiezen voor interventies waar het grootste effect te verwachten is. Wat blijft is dat we optreden als we tekortkomingen zien bij een bestuur of een school/opleiding. Tegelijkertijd kunnen preventieve maatregelen, zoals heldere communicatie, er aan bijdragen dat we minder handhavend hoeven op te treden. Sommige vraagstukken hebben nauwelijks een relatie met de deugdelijkheidseisen, maar kunnen wel belangrijk zijn voor goed onderwijs aan leerlingen. Hier kan de inspectie niet handhavend optreden, maar is het als onderdeel van de stimulerende taak wel mogelijk om aandacht te vragen voor deze vraagstukken en bij te dragen aan verbeteringen. Met de maatregelen in dit rapport willen we bijdragen aan het verder ontwikkelen van een werkwijze met gefundeerde en strategische keuzes voor interventies.

Een verrijking en verbetering van het instrumentarium

Na het politieke besluit om het predicaat Excellent en het eindoordeel Goed in het funderend onderwijs af te schaffen is gekeken naar de ontwikkeling van een alternatief instrumentarium. Inmiddels is duidelijk dat het beter is om te spreken over een 'verrijkt instrumentarium.' Immers, stimulerend toezicht was en is meer dan alleen het predicaat Excellent en de waardering Goed. Ook andere al langer ingezette interventies van de inspectie passen bij stimulerend toezicht (houden). Deze kan de inspectie verder optimaliseren en voor de verschillende toezichtsectoren gelijk trekken. In dit rapport staan dus ook maatregelen voor verbetering van bestaande producten en processen. Daarnaast zijn er enkele vernieuwende interventies in beeld gebracht. Betrokkenen in het veld hebben de afgelopen periode input kunnen leveren. Ook is een kwalitatief evaluerend onderzoek uitgezet via Regioplan naar de ervaringen van scholen en besturen met de waardering Goed en het predicaat Excellent. Een onderdeel van de opdracht voor Regioplan was ook om inzicht te geven in de vraag wat scholen en besturen in algemene zin als stimulerend ervaren in ons toezicht en welke ideeën zij hebben voor nieuwe aanpakken.

De gemene deler van het pakket aan maatregelen is meer nabijheid en vaker contact, meer kennis delen en zo het evidence informed werken in het onderwijs verder stimuleren. Met meer kennis van de context van een school of opleiding en via persoonlijk contact, kunnen inspecteurs effectiever toezicht houden: scholen en opleidingen worden zo meer gestimuleerd om zich verder te verbeteren en de inspectie kan risico's beter inschatten en sneller ingrijpen. Gevoed door kennis over goed onderwijs, goed bestuur en van het stelsel neemt de inspectie een meer activerende rol in naar het onderwijsveld. Het delen van kennis, goede voorbeelden en van benchmarkinformatie kan scholen, opleidingen en besturen inspireren om zich te blijven ontwikkelen. Ook geeft het scholen en opleidingen die een speciale expertise hebben (en voorheen daarvoor het predicaat Excellente school aanvroegen) de waardering die zij verdienen. Door goede voorbeelden meer landelijke bekendheid te geven en meer in te bedden in een bredere kennis- en communicatieagenda van de inspectie, zal de uitstraling naar andere scholen en opleidingen in potentie groter zijn dan bij het predicaat Excellente scholen.

2 De maatregelen

In dit hoofdstuk worden de maatregelen om stimulerend toezicht te versterken beschreven. Ze zijn ingedeeld naar 'nieuwe interventies' en 'verbeterde interventies'. De maatregelen worden meegenomen in de implementatie van het nieuwe onderzoekskader dat vanaf zomer 2027 zal gelden. In dat proces zal ook worden afgewogen of en hoe de maatregelen goed passen binnen het gehele kader.

De inspectie kiest bewust voor een lerende, gefaseerde (meerjaren)aanpak. De meeste maatregelen vergen namelijk een behoorlijke ontwikkeltijd. De verwachting is wel dat ze na structurele invoering in de plaats komen van huidige producten en processen, en dus structureel geen extra capaciteit vragen. Enkele maatregelen, met name de extra inzet van de contactinspecteur, zullen wel structureel extra tijd vragen.

Nieuwe interventies

1. De inspectie maakt een nabelcontact standaard onderdeel van het onderzoekstraject, ook bij scholen en opleidingen die al voldoen aan de basiskwaliteit.
   Waarom: Volgens het laatste tevredenheidsonderzoek zouden scholen en opleidingen zo'n nabelcontact waarderen, ook wanneer zij als voldoende beoordeeld zijn. Ook voor een goede follow-up aan de waarborgkant, is een nabelcontact zinvol.
   Beoogd effect: Met dit extra contactmoment activeert en motiveert de inspectie scholen en opleidingen om aan de slag te gaan met het inspectierapport, en houdt de inspectie de vinger aan de pols.

2. De inspectie *verkent* met de stakeholders in het veld of zij het standaard meelopen van een docent van de eigen school/opleiding bij een inspectieonderzoek (naast schoolleiding/IB) interessant en haalbaar vinden. Bij voorkeur een docent of medewerker kwaliteitszorg met een bepaalde expertise en bredere rol binnen het docententeam.
   Waarom: Het perspectief van de onderwijsprofessional kan inzichtelijk zijn voor de inspecteur en omgekeerd kan de docent leren van de blik van de inspecteur.
   Beoogd effect: Een direct beeld van een professional op de werkvloer vult de gesprekken die de inspecteur met de schoolleiding heeft aan. Ook draagt het mogelijk bij aan de herkenbaarheid van de uitkomsten binnen het docententeam en aan de lerende cultuur op een school.

3. De inspectie onderzoeken meer integraal inspecteren, dat wil zeggen dat de inspectie gelijktijdig meerdere onderzoeken doet in een regio, bijvoorbeeld een onderzoek bij een samenwerkingsverband po gelijktijdig uitvoeren met een onderzoek bij een PO-bestuur. Hierdoor ontstaat een integraal beeld van het onderwijsaanbod en de samenwerking bij een of meerdere thema's in een regio. In mei-juni 2024 wordt in Zuid-Limburg een pilot uitgevoerd om te onderzoeken of via integraal toezicht effectiever kan worden toezien op de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen.
   Waarom: Integraal inspecteren geeft de inspectie meer kennis over het functioneren van onderwijsinstellingen en de onderlinge samenwerking in de regio, en stimuleert het gesprek daarover in de regio. De kwaliteit van de gesprekken en de onderzoeksrapporten verbetert, omdat er vanuit diverse kanten informatie wordt opgehaald en in samenhang getoetst.

Beoogd effect: Een effectiever toezicht met een gedeeld beeld van de maatschappelijke opgaven en ieders rol daarbij, leidt tot meer samenwerking en een betere aanpak van urgente vraagstukken.

4. De inspectie geeft schriftelijk feedback aan scholen en opleidingen bij themaonderzoeken. Stelselinformatie combineert de inspectie in de toekomst met feedback in een rapport aan de onderzochte scholen en opleidingen. Het gaat dan om feedback over de bevindingen, indien mogelijk via een infographic te geven waarop zij zien hoe zij scoren ten opzichte van vergelijkbare scholen. Soms kan het ook gaan om oordelen op een standaard of wettelijke eisen (dit betreft dan de waarborgfunctie). De schriftelijke feedback koppelt de inspectie aan vervolgacties: een gesprek met de school, opleiding of het bestuur bij mindere scores, brochures over hoe zij met een thema aan de slag kunnen, een verwijzing naar expertscholen van Ontwikkelkracht, etc.
   Waarom: In de huidige werkwijze zijn themaonderzoeken stelselgericht en heeft een school of opleiding er zelf minder aan. Onderzoeken naar één standaard of wettelijke vereiste, kan – mits er voldoende tijd voor gereserveerd is – ook meer focus en diepgang in het onderzoek brengen. Dat leidt tot een beter onderbouwd beeld van een bepaalde standaard op een school. Op stelselniveau genereert de inspectie zo ook echt goede voorbeelden die robuust blijken en die aan bod kunnen komen in webinars of brochures.
   Beoogd effect: Weten waar je staat in je ontwikkeling, ook in vergelijking met andere scholen en opleidingen, draagt bij aan een lerende cultuur bij scholen en opleidingen.

5. De inspectie zal onderzoeken hoe de onderzoeksrapporten kunnen verrijken met benchmarkinformatie, zodat scholen en opleidingen zien hoe zij het doen in verhouding tot scholen met een vergelijkbare populatie. Voor scholen in het funderend onderwijs die nog weinig datagedreven zijn, kan daarnaast een tool voor zelfevaluatie of een handreiking op basis van het inspectiekader nuttig zijn. Ook deze optie wordt onderzocht, in samenwerking met het veld, en lerend van ervaringen bij andere sectoren, andere landen zoals Ierland en Duitsland (Nordrhein-Westfalen), en van eerder ingezette instrumenten voor zelfevaluaties.
   *Waaro*m: Benchmarkinformatie draagt voor de inspectie bij aan een beter toezichtbeeld en dus effectiever toezicht. Voor scholen en opleidingen is zelfevaluatie in combinatie met weten hoe anderen het doen, een onderdeel van evidence informed werken.
   *Beoogd effec*t: Weten waar je staat in je ontwikkeling, ook in vergelijking met andere scholen en opleidingen, draagt bij aan een lerende cultuur bij scholen en opleidingen.

6. De inspectie ontwikkelt op stelselniveau een kennis- en communicatieagenda, die jaarlijks geactualiseerd wordt, als onderdeel van of opmaat naar een Toezichtagenda. De inspectie kiest prioritaire thema's, waarbij met wetenschap en praktijk brochures worden gemaakt vergelijkbaar met de monitor Leskwaliteit en de reflectiewijzers bij de Peilonderzoeken. Deze brochures zal de inspectie breed communicatief uitrollen: webinars, brochures, podcasts. Ook zullen inspecteurs de brochures meenemen en bespreken in de inspectieonderzoeken bij scholen en besturen. De inspectie zorgt zo voor een continue leercirkel van wat inspecteurs zien in de praktijk (in de bestuursonderzoeken, steekproef-kwaliteitsonderzoeken en themaonderzoeken), die verrijkt met wetenschappelijke en praktijkkennis, weer wordt teruggeven via voorlichting, het uitlichten van goede voorbeelden, en tot slot weer meegenomen in alle onderzoeken en contactmomenten op scholen.

Waarom: Het bij elkaar brengen van (stelsel)kennis van de inspectie met de wetenschappelijke kennis over effectief onderwijs en de praktijkwereld leidt tot meer evidence informed werken en tot een effectiever toezicht.
Beoogd effect: Dit draagt bij aan het evidence informed werken en versterkt de kwaliteitscultuur van scholen en opleidingen.

7. De Inspectie onderzoekt of de ontwikkeling van een dashboard met een benchmark van inspectiedata haalbaar en effectief is. Dit in aanvulling op de benchmarkinformatie die al voorhanden is via de dashboards van de sectorraden. Met een dashboard naar voorbeeld van Vlaanderen kunnen scholen en opleidingen zichzelf vergelijken met andere scholen en opleidingen. Omdat ICT-aanpassingen gepaard gaan met een lange ontwikkel- en implementatietijd zal eerst een haalbaarheidsstudie gedaan moeten worden. De inspectie zal dit afwegen tegen de verwachtte effecten en overige prioriteiten.
Waarom: Benchmarkinformatie draagt voor de inspectie bij aan een beter toezichtbeeld en dus effectiever toezicht. Voor scholen en opleidingen is het een onderdeel van evidence informed werken.
Beoogd effect: Weten waar je staat in je ontwikkeling, ook in vergelijking met andere scholen en opleidingen, draagt bij aan een lerende cultuur bij scholen en opleidingen.

Verbeterde interventies

1. De inspectie zal het afsluitende gesprek op de onderzoeksdag waar nodig aanpassen: voortaan beginnen de inspecteurs met aandacht voor de context van de school en wat zij gezien hebben, de dingen die goed gaan en die beter moeten. De inspecteurs passen meer maatwerk toe in de communicatie over het eindoordeel: op de dag zelf, of pas op een later moment.
Waarom: Scholen en opleidingen vinden aandacht van de inspectie voor de context belangrijk. Door als eerste aandacht te besteden aan de context en wat goed gaat, staat een school meer open voor waar zaken beter kunnen of moeten.
Beoogd effect: Wanneer scholen en opleidingen meer open staan voor feedback vergroot dit de kans dat scholen en opleidingen er direct mee aan de slag gaan.

2. De inspectie zal inspecteurs (nog) meer trainen in communicatieve vaardigheden, houding en gedrag, op basis van duidelijke kernwaarden waar de inspectie voor staat en wat het veld van de inspectie mag verwachten. Hier is al veel aandacht voor in het opleidingsprogramma; dat zal worden uitgebreid.
Waarom: Scholen en opleidingen voelen zich extra gestimuleerd om het onderwijs te verbeteren als zij de gesprekken met inspecteur als waardevol ervaren, als er een open gesprek wordt gevoerd over de onderwijskwaliteit en zij merken dat de inspecteur goed luistert en onbevooroordeeld het onderzoek uitvoert.
Beoogd effect: Scholen en opleidingen voelen zich na een inspectieonderzoek extra gemotiveerd om het onderwijs continu te blijven verbeteren.

3. De inspectie zal het format van de onderzoeksrapporten door communicatie-experts en gedragswetenschappers doorlichten en verbeteren. De opmaak van de rapporten kan mogelijk beknopter en meer visueel. De rapporten worden aangevuld met een korte beschrijving van de context van de school of de opleiding. De inspectie kijkt ook naar voorbeelden van andere toezichthouders, zoals de rapporten van de IGJ, waarin de jeugdzorgaanbieder aangeeft op welke punten uit het rapport ze trots zijn, waar ze mee aan de slag gaan en wat ouders en jongeren van die veranderingen zullen merken. De inspectie zal daarnaast onderzoeken hoe informatie voor ouders/verzorgers, leerlingen en

studenten toegankelijker kan worden, bijvoorbeeld via infographics.
Waarom: Een duidelijk beschreven foto, het inspecteursbeeld van de school op dat moment, leidt tot een onderbouwd oordeel, waar een beschrijving van de film leidt tot herkenning bij de onderzochte scholen en opleidingen. Duidelijke informatie bij ouders, studenten en leerlingen (behulpzaam ook voor de medezeggenschapsraad) geeft hen een betere positie in het stelsel.
Beoogd effect: Besturen, opleidingen en scholen voelen zich extra gestimuleerd om het onderwijs te verbeteren als zij de conclusies herkennen en een beter inzicht hebben het ontwikkelpotentieel. Reacties en vragen van ouders, leerlingen en studenten, kunnen het activerende effect vergroten.

4. De inspectie verbetert de werkwijze voor het geven van een 'Goed' op een standaard. Er komen duidelijke richtlijnen voor inspecteurs en er wordt meer tijd vrijgemaakt voor trainingen en onderlinge afstemming.
   Waarom: Er zijn verschillen tussen toezichtsectoren bij het geven van een goed op een standaard waar geen inhoudelijke grond voor een verschillende interpretatie is. Het is nodig om dit te harmoniseren.
   Beoogd effect: Een kwalitatief beter en betrouwbaarder beeld geeft scholen en opleidingen meer inzicht in waar zij staan in hun ontwikkeling. Dit draagt bij aan de kwaliteitscultuur op scholen. Ook genereert het betere voorbeelden die benut kunnen worden op stelselniveau (goede voorbeelden delen).

5. De inspectie maakt in de capaciteitsplanning meer tijd beschikbaar voor gesprekken van de contactinspecteurs. Zij gaan periodieke gesprekken voeren en verbreden dit gesprek door ook grotere (stelsel)thema's mee te nemen en de uitkomsten van themaonderzoeken.
   Waarom: Persoonlijk contact en benaderbaarheid van inspecteurs naar besturen, scholen en opleidingen is een duidelijke wens vanuit het onderwijsveld.
   Beoogd effect: Zorgen worden over en weer eerder gedeeld (preventie, de waarborgkant). Scholen en opleidingen die al goed op weg zijn, worden gestimuleerd zich te blijven verbeteren en de samenwerking in de regio op te zoeken.

6. Op stelselniveau zal de inspectie vaker communiceren over goede voorbeelden in brochures, webinars, podcasts en via social media kanalen. De insteek is niet dat de inspectie zegt hoe het moet, maar dat de scholen zelf laten zien hoe het ook kan. De inspectie is immers geen onderwijsadviesbureau, en ook geen 'critical friend,' dit om te voorkomen dat de inspectie de uitvoering van eigen adviezen moet toetsen.
   Waarom: De inspectie heeft veel kennis over goede voorbeelden. Wanneer de inspectie deze voorbeelden deelt, draagt dit bij aan het evidence informed werken en versterkt de kwaliteitscultuur van scholen en opleidingen.
   Beoogd effect: Scholen en opleidingen raken geïnspireerd hoe andere scholen in een vergelijkbare situatie het aanpakken. Voor de goede voorbeelden zelf is het een waardering voor hun inspanningen en expertise.

3 Impact van de maatregelen

Harde uitspraken over de effectiviteit van het pakket maatregelen zijn in deze fase nog niet mogelijk. Bij de maatregelen is wel een voorzet gedaan voor het effect dat de inspectie met elke afzonderlijke interventie hoopt te bereiken. Maar juist in de combinatie, in een samenhangend totaalpakket, is de impact vermoedelijk groter dan bij de invoering van enkele losse maatregelen. Bij de verdere uitwerking van de maatregelen worden de beoogde effecten beter in beeld gebracht en wordt zo mogelijk ook gewerkt met pilots en experimenten. Ook monitoring en evaluatie helpt om de effecten scherper te krijgen en waar nodig bij te sturen.

De inspectie verwacht het volgende:

Het goede gesprek: De maatregelen dragen bij aan het goede gesprek op alle niveaus. Besturen, instellingen, opleidingen en scholen voelen zich immers extra gestimuleerd om het onderwijs te verbeteren als zij zich gehoord voelen en als de feedback aansluit bij de context en de ontwikkeling waarin het bestuur of de school zich bevindt.

Inzicht in hoe het onderwijs ervoor staat: Een goede onderbouwing in de rapporten, ook van de dingen die goed gaan, en een korte beschrijving van de context zorgen voor herkenning en draagvlak. Een gezamenlijk beeld, meer gevoeld eigenaarschap van de bevindingen, inzicht in het ontwikkelpotentieel via benchmarks, kunnen aanzetten tot de gewenste ontwikkeling.

Bredere blik: Een bredere blik met een gedeeld beeld van de maatschappelijke opgaven en ieders rol daarbij, kan de besturen en instellingen in een regio aanzetten tot meer samenwerking en de aanpak van urgente vraagstukken.

Versterking van ontwikkelingen in het veld: Besturen, scholen en opleidingen, zijn primair zelf aan zet. Een lerende cultuur, kennisdeling, regionale samenwerking zijn essentieel voor een betere kwaliteit van onderwijs. De sectorraden hebben een ontwikkeling ingezet om te komen tot meer zelfevaluaties en peer reviews. Inzicht in de eigen fase van ontwikkeling is voor besturen, scholen en opleidingen daarbij noodzakelijk. Vanuit het toezicht kan de inspectie hieraan bijdragen.

Effectiever: Een doordachte aanpak, waarbij de inspectie bewust ook preventief en stimulerend toezicht inzet, leidt tot een beter model voor stimulerend toezicht, met potentieel een bredere impact dan het predicaat excellent en de waardering Goed op schoolniveau in het funderend onderwijs. Met deze aanpak verwacht de inspectie over de hele linie het onderwijs te verbeteren, niet alleen voor scholen die zich zelf hebben aangemeld voor Goed of Excellent, omdat de inspectie meer agendeert en meer kennis deelt.